

Ἐκ τοῦ οὗς. γέροντας κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ γεράματα. Πβ. Γ.Χατζιδ., Ἀθηνᾶ 22 (1910), 228.

1) Τὸ γῆρας, ἡ γεροντικὴ ἡλικία κοιν.: Τὸν πῆραν τὰ γεροντάματα. Πῆγε ἀπὸ γεροντάματα (ἀπέθανεν ἐκ γήρατος) κοιν. Γεροντάματα τώρα! Τί πιριμέν'ς; βόρ. ιδιῶμ. Ὁ Θεὸς ἐν' νὰ μὲ κολάσῃ τώρα 'ς τὰ γεροντάματα Κύπρ. Δὲ τὸ λογιᾶζω πὺν μὲ πῆρανε τὰ γεροντάματα (λογιάζω = ὑπολογίζω) Ἑρεικ. Τὰ πολλὰ παιδιὰ εἶναι ἀποκκούμπι καὶ παραθάρια 'ς τὰ γεροντάματα (παραθάρια = ὑποστήριξις) Πελοπν. (Ἡλ.) Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα ξιμπουρδαλιάσ'κι οὐ καφαρὸς κὶ δὲν ξέρ' τί λέει κὶ τί κάθ' πουλλές φουρές (ξιμπουρδαλιάσ'κι = ἔπαθε γεροντικὴν ἀνοίαν) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Ἔει γεροντάματα (= ἐγήρασε) Ἀνδρ. || Παροιμ. Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα, | μάθε, γέρο, γράμματα (ἐπὶ ὀψίμου ἐνασχολήσεως εἰς τινα ἐργασίαν) σύνθηθ. Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα | θὰ μάθ' ὁ ἔρος γράμματα (συνών. πρὸς τὴν προηγουμένην) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ἐδὰ 'ς τὰ γεροντάματα | θὰ μάθῃ ἡ γραϊ' τὰ γράμματα (συνών. πρὸς τὴν προηγουμένην) Κρήτ. (Μαλάκ.) Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα γυρεύγει παθρεῖα (ἐπὶ τοῦ ὀψίμου καὶ συνεπῶς ἀκαίρως ἐπιθυμοῦντος κάτι) Νάξ. (Δαμαρ.) Τώρα 'ς τὰ γεροντάματα παπούτσια μὲ λαλέδες (= κοσμήματα εἰς σχῆμα ἀνθους· ἐπὶ παρακαίρου τάσεως, ἐπιθυμίας πρὸς καλλωπισμὸν) Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Ὁ τὰ γεροντάματα τὰ σπᾶνι τὰ σαμάρια οἱ γαιδάρ' (ἐπὶ γερόντων παρεκτρεπομένων εἰς ἐρωτικὰς περιπετείας) Σάμ. (Κουμαδαρ.) || Ἄσμ.

Δὲ δαγιαδῶ δυὸ πράματα, | φτώχεια καὶ γεροντάματα (δαγιαδῶ = ὑποφέρω) Μῆλ.

Ἀπὸ μικρὸς 'ς τὰ γράμματα κὶ ἀπὸ μικρὸς 'ς τὴν πράξη, τώρα 'ς τὰ γεροντάματα γίνηκε πρῶτος κλέφτης Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.)

Ποῦ ἦταν μικρὸς 'ς τὰ γράμματα, τρανὸς 'ς τὰ πινακίδια, τώρα 'ς τὰ γεροντάματα σηκώθ'κι, πάει κλέφτης (πινακίδια=ἀβάκια) Στερελλ. (Παρνασσ.)

Ὁ Νικόλας ὁ Τρεχᾶτος, πὺν μυρίζε χωματίλα, τώρα 'ς τὰ γεροντάματα τοῦ ῥχεν ἡ βαρβατίλα (τοῦ ῥχεν = τοῦ ἤλθε) Φολέγ. || Ποίημ.

Ἀ! πῶς χτυπᾷ καμμιὰ φορὰ | τούτ' ἡ καρδιά κὶ ἀναφτερεῖ | τώρα 'ς τὰ γεροντάματα

Μ.Μαλακάς., ἐν Ἀνθολογ. Η. Ἀποστολίδ., 220. Συνών. γέρα, γεράματα, γερατεῖα, γερατήρια, γερατίκια. 2) Συνεκδ., οἱ γέροντες ἐνιαχ.: Τὰ γεροντάματα θὰ τὸ δείξουν, θὰ τὸ λαλήσουν, θὰ τὸ τιμήσουν ἐνιαχ. Τὸ δειξαν πάλε τὰ γεροντάματα 'ς τὸ χορὸ (οἱ γέροντες ἐχόρευσαν μὲ χάριν, ἐπιτυχῶς) ἐνιαχ. Ἐμπρὸς λοιπόν! Πάλι τὰ γεροντάματα θὰ βαστάξουνε τὸ μπαϊράκι (οἱ γέροντες θὰ σύρουν τὸν χορὸν) Π.Νιρβάν., Θέατρ. 1, 112. Ἀντίθ. τὰ νῆατα.

γεροντάμπελον τό, Κύπρ. ἑροδάβελο Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γεροδάβελος ὁ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.).

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὗς. ἀμπέλι. Ὁ τύπ. γεροντάμπελον καὶ ἐν ἐγγρ. τοῦ 1626. Βλ. Α.Κατσουρ. Ἑπετ. Ἑταιρ. Κυκλαδ. Μελετ. 7 (1968), 45.

Ἡ γηραιά, ἡ πολυετὴς ἄμπελος ἐνθ' ἀν.: Ἡνιασές το δὸ ἑροδάβελο τοῖ χρόνοι εὐτοῖ (ἡνιασές = ἀνανέωσες) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Μ' ἀβέλι ἐδὰ εἶναι κ' εὐτό; Ἐνας γεροδάβελος εὐτοῦ χάμαι αὐτόθ.

γεροντάρι τό, Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) γεροντάριο Θῆρ. (Οἶα) γεροδάρης ὁ, Κορσ.

Ἐκ τοῦ Βυζαντ. οὗς. γεροντάριον. Ὁ τύπ. γεροντά-

ριο πιθανῶς κατὰ μεταγενέστερον μετασχηματισμὸν ἐκ τοῦ πληθ. γεροντάρια κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ εἰς -ιο οὐδ. Ὁ τύπ. γεροντάρης προσηρμόσθη κατὰ τὸ γένος πρὸς τὰ εἰς -άρης ἐπίθ. Πβ. καὶ γεροντιάρης.

1) Ὁ γέρον, τὸ γερόντιον Θῆρ. (Οἶα) Καλαβρ. (Μπόβ.) Κορσ.: Καλῶς τὰ κάνεις, γεροδάρη! Πές μου γιὰ χάρη τίνος εἶν' αὐτὸ τ' ἀμπέλι; Κορσ. 2) Ἐπίθ. γηραλέος Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) Κορσ.: Ἐχω ἕναν ἀμβέλι γεροντάρι Μπόβ. Κ' ἕνας μαῦρος γεροδάρης καὶ σαραδοπληγιάρης (μαῦρος = ἄλογον μαῦρον) Κορσ. Συνών. γεροντιάρης. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. Γεροντάρης Ἀθῆν. Κίμων.

γερονταρμήνεα ἡ, ἀμάρτ. γεροντορμήνεα Κέρκ. (Σιναρᾶδ.).

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὗς. ἀρμήνεα, παρὰ τὸ ὁποῖον καὶ ὀρμήνεα.

Ἡ ἐκ γέροντος νοουθεσία: Γνωμ. Πᾶρε γεροντορμήνεα, πὺν ἀξίζει χίλια δυὸ τσεκίνια.

γέροντας ὁ, κοιν. καὶ Καππ. (Ἀραβάν.) γέροδας πολλαχ. γέροντας βόρ. ιδιῶμ. γέρονδας Στερελλ. (Σπάρτ. κ.ά.) γέρονδας Ἰκαρ. (Εὐδελ.) γέρονδας Θράκ. (Μάδυτ.) Ἰμβρ. Κυδων. γέροδας Ἡπ. (Χιμάρ.) Κρήτ. (Μύρθ. κ.ά.) ἑροντας Ἰκαρ. ἑροδας Νάξ. (Ἀπύρανθ. κ.ά.) ἑροντας Μακεδ. (Βελβ.) γέονδας Σαμοθρ. γεροντᾶς Πόντ. (Ἰμερ. Ἰνέπ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Πληθ. γερόντοι πολλαχ. καὶ Καππ. Ποντ. γερόδοι Ἑρεικ. Κύθν. Κρήτ. (Χαν. κ.ά.) Μακεδ. (Καστορ.) Μέγαρ. γερόντ' Πόντ. Στερελλ. (Ἀστακ.) γιρόντ' βόρ. ιδιῶμ. γέροντοι Πόντ. γέροντ' Πόντ. γέροδες Ἀνδρ. γέροδες Βιθυν. (Κουβούκλ.) γέροντες Μακεδ. (Χαλκιδ.) ἑοδες Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γεροντᾶδες Θράκ. (Μέτρ. κ.ά.) Μακεδ. (Παγγ.) Πελοπν. (Μάν. κ.ά.) Πόντ. (Ἰνέπ. Κερασ. Ὁφ. Τραπ. κ.ά.) γεροντᾶδες Πόντ. γεροντᾶδες Θεσσ. (Χάσ. κ.ά.) Θράκ. Μακεδ. (Πηγαδίτσ. κ.ά.) γιρουδᾶδες Θράκ. (Μάδυτ. Σουφλ. κ.ά.) Κυδων. Στερελλ. (Φθιώτ. κ.ά.) γεροντᾶδοι Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) γεροντᾶδ' Πόντ. γεροδῆδες Κρήτ. Θηλ. γερόντισσα κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) γερόντισσα Μακεδ. (Βόιον) γερό-δισσα πολλαχ. γερόδ'σσαν Μύκον. γιρόντ'σσαν βόρ. ιδιῶμ. γερόδισ-σα Κύπρ. γερόδ-δισσα Κάλυμν. ἑρόδισσα Νάξ. (Ἀπύρανθ. κ.ά.) γιρόντισσα Ἡπ. (Ζαγόρ.) γεροντίνα Ἡπ. Κεραλλ.—Κ.Μαρίν., Ν.Ἑστ. 15 (1936), 160. Α.Οἰκονομίδ., Τραγοῦδ. Ὀλύμπ., 62 Passow, Carm. popular., 220, 8 γεροντοῦ Κύπρ. (Γερμασ.) Πληθ. γεροντοῦδες Κύπρ. (Γερμασ.).

Ἐκ τοῦ Βυζαντ. οὗς. γέροντας καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ἀρχ. γέρων. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ. καὶ Σομ. Ὁ τύπ. γεροντᾶς ἐκ τοῦ πληθ. γεροντᾶδες. Βλ. Γ.Χατζιδ. ΜΝΕ 2, 17, 58. Διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ τύπ. γιόρος πβ. γέμα > γιόμα. Ὁ τύπ. γιρόντισσα κατ' ἐπίδρασιν τῆς λ. γριά.

Α) Κυριολ. 1) Ὁ γέρον, ὁ προβεβηκυῖας ἡλικίας ἀνὴρ καὶ θηλ. ἡ γραῖα κοιν. καὶ Καππ.: Καλημέρα, γέροντα κοιν. Γεῖά σου, γερόντισσα. Εἶναι καλὴ γερόντισσα κοιν. Γιρόντ'σσαν ἡ καημέν' κὶ δὲ μπουρεῖ νὰ πιραπήσ' βόρ. ιδιῶμ. Τ'ν ἄλλ' μέρα κούτσα-κούτσα ἦρθι κὶ οὐ γέροντας Σάμ. Οἱ γιρόντοι θὰ σ' ποῦν παρ'μῖς Μακεδ. (Καστορ.) Τὰ παλαιὰ τραγοῦδια τὰ ξέρον οἱ πιρασμένις, οἱ γιρόντισσις Μακεδ. (Βόιον) Σοῦ μιλεῖ καὶ θαρεῖς πῶς τὰ λόγια τῆς εἶναι γερόδω Κρήτ. (Μαλάκ.) Εἶνι γιρὸς γέροντας, ἀλλου-τισ'νὸ κόκκαλον (ἀλλουτισ'νὸ = παλαιὸν) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Γί'ν'κι ἄμουρος οὐ γέροντας ἀπουκεῖ (ἄμουρος =

